

TRAIERELUL

Săptămânal independent

Inscris sub Nr. 13/1938 la Trib. Arad

ABONAMENTE:

Un an 200.—
Pt. bănci, industriei, toate inst. part. și publ. 2000.—

Director:

VASILE I. OSTOIA

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA:

ARAD
Str. CLOȘCA Nr. 7, Tel 19-91

Noua rânduire a Balcanilor e în curs

După terminarea întrevederilor Cancelarului Hitler și a d-lui von Ribbentrop, ministrul afacerilor străine al Reichului, cu contele Ciano, regele Bulgariei și regenul Ungariei — întrevederi care nu aveau caracterul unei conferințe, precum s'a precizat de repetate ori din partea germană — problema noii rânduriri în Balcani pare a fi primită prima clarificare. Se accentuează în cercurile politice germane, că pentru Germania Balcanii sunt în primul rând un spațiu economic, și că de funcțiunea conducătoare a Germaniei ar trebui ținut seama. Orice alt interes german este mai mult de natură mijlocie în sensul unor rezolviri, cari să garanteze pacea internă a Balcanilor. Fără a prejudicia noua rânduire definitivă în Balcani, se desprinde din zonele ocupate o anumită indicație cu privire la granițele viitoare:

1) Ce privește Germania, s'a anunțat deja, că în Carintia meridională, în Stiria și în Craina de Nord a fost instalată administrația civilă. Orașul Maribor a fost deja vizitat de Führer.

2) Ungurii au ocupat teritoriul dintre Drava, Dunărea și granița României. După știrile ungare, administrația acestui teritoriu a fost deja preluată și căile ferate, redat circulației.

3) Bulgarii au ocupat regiunea între Pirot, Vranje, Scoplje, Prilej până la lacul Ochrida precum și Tracia și Salonicul. Administrația bulgară din nouile teritorii se compune din trei districte administrative cu sedii la

Xanti, (Tracia), Scoplje (Macedonia) și într'un oraș neocupat deocamdată în regiunea Moraviei (provinciile de Vest). Bulgaria anunța de asemenea și preluarea liniilor feroviare ale acestui teritoriu și anume până la Niș. În această regiune urmează să fie instalate noi sedii de mitropolii și anume la Salonic, Ochrida, Scoplje, Niș, Strumica și Guemuedșina.

4) Trupele italiene au ocupat, precum se știe, întreaga coasta Dalmatiei, instalând administrația proprie la Lai bach, Dalmatia, și Muntenegro.

5) Croația a fost recunoscută ca stat independent de către puterile Axei.

Fluviul Drina constituie deocamdată granița spre Răsărit, precum a declarat șeful statului croat, d. dr. Pavelic.

A vedea mai mult decât un punct de sprijin în aceste zone ocupate și în instalarea administrației civile, ar fi prematur. Rezolvirea definitivă a problemelor balcanice rămâne a fi în curs. Puterile Axei și statele ei imprietenite nu au nici un motiv de a pripi o examinare temeinică și o deslegare definitivă. Linile mari ale noii rânduriri se desprind însă și din acest provizoriu.

S'au împlinit 50 de ani dela moartea marelui om de stat ION C. BRĂȚIANU

La 4 Mai, 1941, s'au împlinit 50 de ani dela moartea marelui om politic și vizionar, care a fost Ion C. Brătianu.

În timpurile actuale evocarea ilustrului nostru om politic, Ion C. Brătianu, dobândește o semnificație deosebit de importantă, prin clar viziunea sa, cari s'au împlinit astăzi întocmai cum prevăzuse marelui dispărut.

Ion C. Brătianu, unul dintre investiții excepționali cari și-au studiat cu credință și devotament Regele și Tara lor, a fost acela care a semnat aliarea României la tripla alianță cu Germania și Italia.

Astăzi când, după o regretabilă rătăcire și nesocotire a intereselor vitale ale Neamului, reluăm relațiile — ale căror baze au fost puse

de marelui Ion C. Brătianu, reînprospătăm dreptul la recunoștința unanimă a Neamului pentru cel care și-a împlinit misiunea cu o mare tărie care se afirmă în toată amplitudinea și elocvența în această fază a creării Europei noi.

Ion C. Brătianu a fost un inovator, cu inima plină a simțului național, dar fără a fi revoluționar, om de acțiune cu fulgerătoare realizare a planului.

Cu ocazia împlinirii a 50 de ani dela moartea marelui Ion C. Brătianu s'a oficiat Duminică, 4 Mai, dimineața, un parastas — la Florica — de către un mare sobor de preoți, la care au luat parte membrii familiei, precum și un mare număr de notabilități.

Insemnări de carnet pe marginea unei aniversări

Berghof, — locul de reculegere al Führerului

Obersalzberg și Berghof, aparțin și ele acelor noțiuni, intrate în cunoștința mondială oia în timpul din urmă, în schimb însă numele acestora va rămâne irevocabil în toate istoriile universale, chiar și dacă evenimentele ce se perindă în fața noastră, vor și evocate de către ori și cine și din ori și ce puncte de vedere.

Am putea spune, că aici jaimose fapte de război și nici balauz aeriene sau terestre, n'au fost încrustate aici, ci d'n contră, Obersalzberg-ul și Berghof-ul este un centru al păcii, al liniștii, al tăcerii și al resemnării, începând d'n ziua când cel mai important factor predestinat să schimbe soarta lumii, Führerul Adolf Hitler, și-a ales aici locul de reculegere.

Căci localitatea aceasta situată lângă Berchtesgaden, a fost aleasă de către Führer, ca un loc de odihnă și reculegere după marile eforturi.

Cu ani în urmă, ca un pasional admirator al frumuseților naturii, hoinărea în tovarășia altor prieteni prin pădurile de brad și prin poienile din munții Obersalzberg-ului și admirând nestingherit minunatele împrejurimi, el își plâmbuia, în acest mare cadru al naturii, plonurile și gândurile înlăunțite astăzi. Pe atunci ca vizitator-jurist era oaspele hotelului „Haus Moritz”. Aci își putea regăsi liniștea și singurătatea, amândouă prezente la justa lor valoare, numai de către adevărații iubitori de natură.

Iar când întemperțiile îl împedecau de a vizita locul lui favorit, atunci își afla locuința în „Deutsches Haus” din Berchtesgaden, în cercul prietenilor săi. În timpul hoinărelor sale a descoperit cel

mai minunat punct al acestei regiuni frumoase: „Haus Wochenfeld”. Berghof-ul de astăzi, ar fi rămas probabil mereu un loc de petrecere pentru oricare admirator al frumosului, chiar și-atunci dacă în lămpălor nu Adolf Hitler ar fi devenit proprietarul. Cel cari se pot socoti pentru fericiți muritori, cărora le stă în putință de a vizita Obersalzberg-ul și pot intra în imperul Berghof-ului, sunt cuplații îndolă de vraja măreței acestei regiuni și de respectul și înțelegerea pentru cel care și-a ales acest loc admirabil pentru a-și găsi liniștea și devotament.

Căci Obersalzberg-ul și Berghof-ul sunt deschise, nu numai politicienilor, șefilor de state, conducătorilor vieții internaționale, ci și tuturor acelor cari fac parte d'n marea lui familie compusă d'n zeci de milioane de membri.

În Berchtesgaden mai „ați locuitor” știu să-ți poștească câte-o istorioară din viața stăpânului dela Berghof. Führerul lubeste foarte mult copii, se joacă și glumește ceasuri întregi cu ei, și se coboară printre vizitatori, atunci când numărul acestora este mai mare. Trebuie de coșari venind împreună cu Führerul, și-au văzut dorința împlinită. Fotografia s'a făcut, sus, pe terasa Berghof-ului, având pe planul din fund piscul Walzmann de 2700 metri, acoperit de zăpezii. Fotografia aceasta este păstrată ca un talisman scump de către cele trei caife de coșari.

(Conținut în pag. 2-a)

CORIOLAN BĂRBAT

ESTETICA POETICĂ

de LUCIAN COSTIN

I. INTERIORIZAREA

A. Circulația Impresiilor

Nu odată m'am oprit înaintea ideii, cum interiorizează poetul o senzație. Senzațiile primordiale sunt primele impresii, ce rezidă într'un suflet contemplativ. Ele parvin în ansamblul lor căutându-se nucleul într'un suflet corespunzător sau fenomenele vieții sociale.

Impresiile sumare se afișează pe placă contemplativă sub forma lor inițială de sugestii comparative. Dacă asistăm de ex.: la o înmormântare, fiecare își dă seama de ansamblul impresiilor. Ele circulează simultan cu privirile — spontan se declanșează dela scenă la scenă și aceste impresii fugare își află rezonanță în sentimentele adecuate situației. Cine le poate reține aceste impresii? Pe buza impresionistului evocă acestea primele reflexe, ele emană în mod vag ca la orice observator. Da orice muritor dispar apoi succint din ochi, de pe buze, din urechi, iar la urmă din coloratura psihizei.

Poetul are deci vocațiunea de a

le reține reflexele pe toată durata și cu toată intensitatea. Numai intensitatea lucidității psihice îi poate induce fluxul absorbției; ce nu absoarbe pe calea impresionismului intens și profund, nu va ajunge la maturitatea ideii. Senzațiile primordiale se cern ca niște fulgi mari de idei, ele străpung platoșa gândirii și rămân în cetatea ei, în palpitarea și intensitatea rezervelor — în ansamblul amintirilor, cumulatorul și generatorul propriei. Cumulatorul nu e poetul cu mijloacele sale perceptivă, ci psihoza sa independentă de raționament și scop.

Pe calea raționamentului, circulația fluidă impresiilor și în valurile spumoase resimți aceea ce te dominează. Obsedându-te sentimentul te va obseda simultan și ideea. Suprastatul sentimentelor va formula în mod genetic surescenențele ideilor, cari se vor stratifica în straturi de sentiment și „pronunțament”. Natural, că nu lucrurile cele mai mari la o astfel de înmormântare,

exemplu citat, vor afla evocațiunea adevărată. Poetul e un intermediu cu o valoare intrinsecă, de o perspicacitate fină, rafinată, însă și el e un sclav blând, al subconștientului său. Din subconștient circula și mai intensiv ideile la conștient. Pe această scală se încrucișează dansele în mod comparativ cu altele altele, similare și precedente. Câte înmormântări nu vede scriitorul și totuși nuanța stratificației impresiilor trebuie să fie atât de variată.

Căci în contraste și varietăți e mentrea artei contemplative și realiste. Din penumbra amintirilor se reliefează pe un fond realist balustrada vieții. Impresiile au să fie reale, plastice — în ele rezidă oportunitatea de a prinde efluxul ideilor. Poetul e intermediul circulației acestora dela sensorial la sublimul artistic. Natural, că nu arta de a gândi și stratifica ideile în circulația lor e generatoarea în arta poetică. Există o supraluciditate a tentacolelor psihice în diferite građați dela subconștient.

Sensorialul e cumulatorul ce-l induce pe artist spre expresivitate. Din spontaneitatea unei străfulgerări ori a unei succinte rămân pe

placă contemplativă a rațiunii artistice elementele cele mai probice ale artistului. Vivacitatea și tensiunea îi mână pe unii imediat la acțiune, rafinamentul spontan strălucește ideile în ordinea lor și la moment auzi că în mijlocul circulației impresiilor artistul a conceput cu cele mai rudimentare građați poezia întrușă în interiorul său și exteriorizată cu vădită elucubrăție din arsenalul apercipțunilor. Aceasta e poezia spontan improvizată, ce scapă sau luncă în intervalul circulației impresiilor sensoriale. Acestea nu solidifică și nu cristalizează ideea primordială. Căci artă nu putem considera orice acord, ce sboară în rachetele sensoriale dela ureche la ureche. Poezia mai are o tendință ca artă: nu expresivitatea sonoră și captivă e singurul mijloc și scopul intrinsec al poeziei — în expresivitate vom gusta fluidul voluptății, ce picură de orice cuvânt plin de suculențe exuberante; aceste suculente nu se pot reda, cu orice echivalent la întâmplare. Echivalentul calitativ trebuie cucerit cu cele mai fine fibre ale supralucidității. Natural că impresiile infiltrate pe calea sponta-

neității se reliefează la anii pe buze, ochi, urechi, etc.

Sonicitatea joacă un rol important, din sonicitate trec impresiile în surdura sensorialului și de aici intruziunea trece mai departe în fondul psihic. Ochiul perceptiv și recuperator serutează, în trisul său se acumulează fondul natural că tot, ce îi prezintă natura în bogățiile ei de coloratură, va avea un efect sublim. Alt exemplu pentru circulația impresiilor: a vorbi cu un cersetor. Unde vom căuta sensorialul? Exteriorul său zdrenturos va fi de sigur o parte imediată a sentimentului, cu descrierea zdrențelor n'am putea concepe însă poezia, dacă n'am purcede la intruziunea în fondul său psihic. Elementele: vocea sa puțin obișnuită, abătută după firimitura unei pâini; suspinul, oftatul, etc. Urmărind građațile intruziunii vom ajunge la finalul acor durilor sale interioare și vom constata că interiorizarea impresiilor noastre e partea II. mai puțin obișnuită, care se cucerește. Fluctuațiile atât de vari și intensitatea acestei impresii e incommensurabilă.

LUCIAN COSTIN

(Va urma)

